ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 16ης Μαΐου 1979 *

Στην υπόθεση 236/78,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour du travail της Mons προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Fonds national de retraite des ouvriers mineurs (FNROM), Βρυξέλλες,

και

Giovanni Mura, Boussu (Βέλγιο),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 16, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο του πρώτου τμήματος, προεδρεύοντα, Mackenzie Stuart, πρόεδρο του δευτέρου τμήματος, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco και A. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1978, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 του ίδιου μήνα, το Cour du travail της Mons υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73).

2 Το ερώτημα ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς σχετικά με τον εκ μέρους του αρμοδίου βελγικού ασφαλιστικού φορέα υπολογισμό της συντάξεως λόγω αναπηρίας Ιταλού υπηκόου, εφεσίβλητου κατά την κυρία δίκη, ο οποίος έχει εργαστεί ως εργάτης ορυχείων στη Γαλλία από το 1958 ώς το 1962 και στη συνέχεια στο Βέλγιο από το 1962 ώς το 1973, οπότε περιήλθε σε κατάσταση αναπηρίας.

3 Ο εργαζόμενος αυτός πληρούσε στο Βέλγιο την προϋπόθεση που απαιτεί η εθνική νομοθεσία για τη γένεση του δικαιώματος συντάξεως λόγω αναπηρίας, υπό το καθεστώς που ισχύει για τους εργάτες ορυχείων, δηλαδή δεκαετή τουλάχιστον υπηρεσία στις επιχειρήσεις ορυχείων. Για τη γένεση του δικαιώματός του προς λήψη παροχών στη Γαλλία χρειάστηκε, αντίθετα, να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71, για τον υπολογισμό δε αυτής της παροχής οι περίοδοι που είχαν πράγματι συμπληρωθεί στα δύο κράτη μέλη συνυπολογίστηκαν και η γαλλική παροχή επιμερίστηκε αναλογικώς. Εφαρμόζοντας τους εθνικούς αντισωρευτικούς κανόνες και το άρθρο 46, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71, ο αρμόδιος βελγικός φορέας, το Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs (FNROM), αφαίρεσε από τη σύνταξη αναπηρίας το κατ' αναλογικό επιμερισμό υπολογιζόμενο ποσό της γαλλικής συντάξεως και ζήτησε από τον ενδιαφερόμενο την επιστροφή του καθ' υπέρβαση καταβληθέντος ποσού.

4 Στο πλαίσιο της ίδιας διαφοράς, το Cour du travail της Mons, με μια πρώτη απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1977, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης υπέβαλε το ερώτημα αν το άρθρο 12 του κανονισμού 1408/71, το οποίο επιτρέπει τη σώ-

ρευση των παροχών, έπρεπε να υπερισχύει των εσωτερικών αντισωρευτικών κανόνων, σε περίπτωση που οι κοινοτικοί κανόνες είχαν ως αποτέλεσμα να ευνοείται ο διακινούμενος εργαζόμενος σε σχέση με το μη διακινούμενο.

5 Με την απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1977 (υπόθεση 22/77) το Δικαστήριο έδωσε την ακόλουθη απάντηση:

«Εφόσον ο εργαζόμενος λαμβάνει σύνταξη δυνάμει της εθνικής μόνο νομοθεσίας, οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 δεν εμποδίζουν την πλήρη εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στον εργαζόμενο, περιλαμβανομένων των εθνικών αντισωρευτικών κανόνων, εξυπακουομένου ότι, αν η εφαρμογή αυτής της εθνικής νομοθεσίας αποδεικνύεται λιγότερο ευνοϊκή από την εφαρμογή του συστήματος συνυπολογισμού και αναλογικού επιμερισμού, εφαρμόζεται το σύστημα αυτό δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71.»

6 Το Cour du travail της Mons, συμμεριζόμενο τις αμφιβολίες που εξέφρασε το FNROM ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71, απασχόλησε για δεύτερη φορά το Δικαστήριο υποβάλλοντας το ακόλουθο ερώτημα:

«... αν το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ, ... το ερώτημα δε αυτό (τίθεται) καθόσον μάλιστα το Δικαστήριο στην απόφαση Schaap, 98/77, της 14ης Μαρτίου 1978 αναφέρεται, στο διατακτικό της και στο σκεπτικό της, στο άρθρο 46 στο σύνολό του.»

7 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει καταρχάς να εξεταστούν οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71.

8 Το άρθρο 46 του κανονισμού περιέχει τις διατάξεις που εφαρμόζονται για την εκκαθάριση των παροχών λόγω γήρατος, σε περίπτωση εργαζομένου, ο οποίος έχει υπαχθεί στη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών. Για την εκκαθάριση των παροχών λόγω αναπηρίας σε περίπτωση εργαζομένου, ο οποίος έχει υπαχθεί διαδοχικά ή εναλλακτικά στις νομοθεσίες δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, από τις οποίες η μία τουλάχιστον δεν είναι νομοθεσία κατά την οποία το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή διαμονής, εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του άρθρου 46 δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 1.

9 Κατά τις διατάξεις του άρθρου 46, το «θεωρητικό ποσό» της παροχής υπολογίζεται από το φορέα καθενός από τα κράτη μέλη στη νομοθεσία των οποίων έχει

υπαχθεί ο εργαζόμενος. Το θεωρητικό ποσό είναι το ποσό το οποίο θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως ή διαμονής, οι οποίες έχουν συμπληρωθεί υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών στις οποίες έχει υπαχθεί, είχαν συμπληρωθεί στο οικείο κράτος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας κατά το χρονικό σημείο της εκκαθαρίσεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή διαμονής, το ποσό αυτό θεωρείται ως το υποθετικό ποσό.

10 Το «πραγματικό ποσό» της παροχής υπολογίζεται ως ακολούθως: ο αρμόδιος φορέας καθενός από τα κράτη μέλη, στη νομοθεσία των οποίων έχει υπαχθεί ο εργαζόμενος και της οποίας πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη γένεση του δικαιώματος προς λήψη παροχών, χωρίς να είναι ανάγκη να λάβει υπόψη, δυνάμει του άρθρου 45, τις περιόδους ασφαλίσεως ή διαμονής που έχουν συμπληρωθεί υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, προσδιορίζει, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζει, το ποσό της παροχής που αντιστοιχεί στη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή διαμονής που πρέπει να ληφθούν υπόψη βάσει αυτής της νομοθεσίας. Προβαίνει επίσης στον υπολογισμό του ποσού της παροχής που θα εχορηγείτο κατ' εφαρμογή των κανόνων της παραγράφου 2 α και β του άρθρου 46, δηλαδή του συστήματος συνυπολογισμού και αναλογικού επιμερισμού που περιγράφεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 46, αν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη γένεση του δικαιώματος προς λήψη παροχών δεν πληρούνται παρά μόνον εάν ληφθούν υπόψη οι διατάξεις του άρθρου 45 (άρθρο 46, παράγραφος 2, εδάφια α και β). Η μέθοδος του αναλογικού επιμερισμού επιτρέπει τον προσδιορισμό «πραγματικού ποσού» βάσει του θεωρητικού ποσού, κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως ή διαμονής που έχουν συμπληρωθεί προ της επελεύσεως του κινδύνου, υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας, σε σχέση με τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή διαμονής που έχουν συμπληρωθεί προ της επελεύσεως του κινδύνου, υπό τις νομοθεσίες όλων των εμπλεκομένων κρατών μελών.

11 Κατά το άρθρο 46, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ο εργαζόμενος δικαιούται, με ανώτατο όριο το μεγαλύτερο από τα θεωρητικά ποσά, το σύνολο των πραγματικών ποσών των παροχών όπως υπολογίζονται σύμφωνα με τις τις προαναφερθείσες διατάξεις. Εν τούτοις, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 προβλέπει ότι, εφόσον το ποσό που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο υπερβαίνει το όριο, κάθε φορέας ο οποίος εφαρμόζει την παράγραφο 1 προσαρμόζει την παροχή του στο ποσό που αντιστοιχεί στη σχέση μεταξύ του ποσού της εν λόγω παροχής και του συνολικού ποσού των παροχών που προσδιορίζονται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 46.

12 Με απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1975 (υπόθεση 24/75, Petroni, Rec. 1975, σ. 1149), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 46, παράγραφος 3, δεν συμβιβάζεται

προς το άρθρο 51 της Συνθήκης στο μέτρο που επιβάλλει περιορισμό στη σώρευση δύο παροχών που έχουν αποκτηθεί σε διαφορετικά κράτη μέλη, με μείωση του ποσού της παροχής η οποία έχει αποκτηθεί δυνάμει μόνης της εθνικής νομοθεσίας. Σε μεταγενέστερες αποφάσεις, ιδίως στην απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1977, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της παρούσης διαφοράς της κυρίας δίκης, και στην απόφαση της 14ης Μαρτίου 1978 (υπόθεση 98/77, Schaap, Rec. 1978, σ. 707), το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν κατά την εφαρμογή των εθνικών αντισωρευτικών κανόνων η εφαρμογή μόνης της εθνικής νομοθεσίας στο σύνολό της είναι για τον εργαζόμενο λιγότερο ευνοϊκή από τις διατάξεις που θέσπισε το Συμβούλιο με τον κανονισμό 1408/71, πρέπει να εφαρμόζονται οι τελευταίες αυτές διατάξεις.

13 Σε μια τέτοια περίπτωση, επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού πρέπει να εφαρμοστούν στο σύνολό τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1978, το Cour du travail της Mons, αποφαίνεται:

Σε περίπτωση που οι διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 είναι για τον εργαζόμενο ευνοϊκότερες από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, δυνάμει της οποίας, μόνης, χορηγείται σύνταξη στον εργαζόμενο, οι διατάξεις του άρθρου αυτού πρέπει να εφαρμόζονται στο σύνολό τους.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Pescatore Sørensen

O'Keeffe Bosco Touffait

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαΐου 1979.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Προεδρεύων,
J. Mertens de Wilmars,
Πρόεδρος του πρώτου τμήματος